

ZAGADNIENIE PRAWNE

W sprawie ze skargi wierzycielki na czynność Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w C. polegającej na umorzeniu z mocy prawa egzekucji z nieruchomości, przy udziale dłużnika Arkadiusza P. na skutek zażalenia wierzycielki na postanowienie Sądu Rejonowego w C. z dnia 02 września 2011 r.

Czy możliwe jest umorzenie z mocy samego prawa egzekucji z nieruchomości w postępowaniu egzekucyjnym dotyczącym alimentów w przypadku braku złożenia przez wierzyciela w przeciągu roku wniosku o podjęcie zawieszzonego postępowania co do nieruchomości dłużnika?

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 02 września 2011 r., [...] Sąd Rejonowy w C. III Wydział Rodzinny i Nieletnich oddalił skargę wierzycielki.

Motywuując powyższe rozstrzygnięcie Sąd Rejonowy wskazał, iż postanowieniem z dnia 23 kwietnia 2009 r. komornik, na wniosek wierzycielki, zawiesił postępowanie egzekucyjne z nieruchomości i ruchomości. Do dnia 09 listopada 2010 r., czyli do czasu zawiadomienia wierzycielki o umorzeniu z mocy prawa egzekucji z nieruchomości, na podstawie art. 823 kpc, wierzycielka nie dokonała żadnej czynności niezbędnej do dalszego prowadzenia postępowania w sprawie egzekucji z nieruchomości. Nie wniosła także o podjęcie zawieszzonego postępowania w odniesieniu do egzekucji z nieruchomości.

Zażalenie na powyższe postanowienie wywiodła wierzycielka. Orzeczenie zaskarżyła w całości domagając się jego uchylenia i przekazania skargi do ponownego rozpoznania.

Uzasadniając swoje stanowisko skarżąca wskazała, iż zgodnie z art. 1086 § 5 kpc przepisu art. 823 kpc nie stosuje się w postępowaniu egzekucyjnym mającym za przedmiot świadczenia alimentacyjne. Stąd też w ocenie skarżącej egzekucja z nieruchomości w przedmiotowej sprawie nie może zostać umorzona w oparciu o wyżej przywołany przepis. Nadto podniosła, iż Sąd I instancji w treści wydanego przez siebie postanowienia w ogóle nie ustosunkował się do podniesionych przez nią w skardze na czynności komornika zarzutów oraz że nie wynika z niego, iż przedmiotowa sprawa dotyczy świadczeń alimentacyjnych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Na wstępie należy stwierdzić, iż egzekucja z nieruchomości stanowi najpoważniejszy sposób egzekucji. Jej wszczęcie, nawet przy egzekucji alimentów, zawsze następuje na wniosek wierzyciela. Zgodnie bowiem z art. 1081 § 1k.p.c. jeżeli egzekucja dotyczy alimentów lub renty mającej charakter alimentów, wierzyciel, kierując wniosek o wszczęcie egzekucji, nie ma obowiązku wskazywać sposobu egzekucji, ani majątku dłużnika, z którego ma być prowadzona. W takim wypadku uważa się, że wniosek dotyczy wszystkich dopuszczalnych sposobów egzekucji, z wyjątkiem egzekucji z nieruchomości.

Logiczną konsekwencją takiej regulacji jest uznanie, iż wniosku wierzyciela wymagają też poszczególne stadia egzekucji z nieruchomości. Brak wniosku wierzyciela o opis i oszacowanie nieruchomości nie może zatem doprowadzić do kolejnego etapu tej egzekucji.

Podobne rozumowanie należy przeprowadzić w sytuacji, gdy wierzyciel nie złoży wniosku o podjęcie zawieszzonego postępowania z nieruchomości dłużnika w przeciągu roku.

Wydaje się, że przepis art. 823 k.p.c. nie zadziała tylko w sytuacji, gdy wierzyciel nie musi podejmować czynności, aby nadać bieg egzekucji. Natomiast w sytuacji gdy przepisy wymagają aktywności wierzyciela, a ten zaniedbuje swe obowiązki to egzekucja z nieruchomości powinna ulec umorzeniu z mocy samego prawa. Inna ocena prowadziłaby do wniosku, że wbrew woli wierzyciela egzekucja z nieruchomości będzie się toczyć lub nieruchomość pozostanie zajęta przez wiele lat. Nie ulega wątpliwości, iż ustawodawca wprowadzając, w przypadku egzekucji z nieruchomości, wymóg aktywności wierzyciela, pozostawia mu decyzję co do przebiegu postępowania prowadzonego tym właśnie sposobem.

Nie sposób bowiem przyjąć, iż pozbawiono dłużnika ochrony przed wieloletnim stanem zajęcia nieruchomości przy dłuższym braku aktywności wierzyciela.

Powyższy pogląd nie zaprzecza jednak faktowi, iż umorzenie egzekucji z nieruchomości w przypadku braku aktywności wierzyciela następowałoby niewątpliwie na podstawie art. 823 kpc.

Natomiast zgodnie z literalnym brzmieniem art. 1086 § 5 kpc przepisu art. 823 kpc nie stosuje się w postępowaniu egzekucyjnym mającym za przedmiot świadczenia alimentacyjne.

Należy jednak zwrócić uwagę, iż zakaz stosowania art. 823 kpc został umieszczony w przepisie dotyczącym poszukiwania majątku dłużnika, a zatem jedynie w ramach sposobów, co do których komornik działa z urzędu.

Powstaje zatem zagadnienie czy jednak w takim przypadku nie powinno zastosować się wykładni celowościowej, która obejmuje reguły nakazujące uwzględniać w procesie ustalania znaczenia normy, jej kontekst społeczny, ekonomiczny i aksjologiczny. Reguły te zakładają, że aksjologia konkretnych systemów prawnych powinna respektować zasady o uniwersalnym zasięgu w postaci powszechnie akceptowanych norm moralnych, zasad sprawiedliwości i słuszności.

W doktrynie sygnalizuje się, że przyjmowany przez teorię i praktykę system preferencji zasad wykładni nie jest porządkiem o charakterze absolutnym, lecz ma charakter niejako wstępny. Oznacza to, że możliwe są od niego odstępstwa, w wyniku których pierwszeństwo przed wykładnią językową uzyska wykładnia systemowa lub funkcjonalna (tak np. M. Zieliński w "Wyznaczniki reguł wykładni prawa", RPEiS 1998/3-4, str. 14 - cyt. za L. Morawski op. cit. str. 100). L. Morawski podkreśla jednak że "...interpretatorowi wolno jest odstąpić od wykładni językowej tylko wtedy, gdy uzasadni to powołaniem się na ważne racje prawne, społeczne, ekonomiczne lub moralne. Nie każde zatem racje, a jedynie szczególnie istotne, czy doniosłe racje upoważniają do odstąpienia od znaczenia literalnego L. Morawski op. cit. str. 100).

Za przyjęciem wyniku wykładni celowościowej przemawia m.in. to, że w projekcie do ustawy z dnia 22 kwietnia 2005r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych i zaliczce alimentacyjnej (Dz.U. Nr 86, poz. 732 z późn. zm.) przy omawianiu ułatwienia prowadzenia egzekucji należności alimentacyjnych nie wspomniano o dodatkowym zabezpieczeniu interesów wierzyciela poprzez dopuszczenie do sytuacji wieloletniego zajęcia nieruchomości (nawet w sytuacji dobrowolnego zaspokajania alimentów przez dłużnika w toku postępowania

egzekucyjnego).

Należy mieć również świadomość, iż brak możliwości zastosowania art. 823 kpc przy egzekucji z nieruchomości prowadzi do pozbawienia dłużnika alimentacyjnego swobodnym rozporządzaniem swoim prawem przez okres niekiedy kilkunastu lat, a zatem jako istotne ograniczenie prawa własności powinno wynikać wprost z przepisów prawa.

Wobec powyższego na podstawie art. 390 § 1 w zw. z art. 397 § 2 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc, orzeczono jak w sentencji.

/km/